

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету

КАРПЕНКО І.В.

(вказати П.І.Б керівника)

“ ”

2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ФІЛОСОФСЬКА ПРОПЕДЕВТИКА

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

галузь знань _____ 03 гуманітарні науки _____

(шифр і назва)

спеціальність _____ 033 – філософія _____

(шифр і назва)

освітня програма _____ Філософія, Європейські студії _____

(шифр і назва)

вид дисципліни _____ обов'язкова _____

(обов'язкова/за вибором)

факультет _____ філософський _____

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету

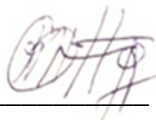
“ 21 ” _____ червня _____ 2024 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Мамалуй О.О.**, доктор філософських наук, професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада; **Перепелиця О.М.**, доктор філософських наук, завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада

Програму схвалено на засіданні кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада

Протокол № 15 від 19 червня 2024 року

Завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада

_____ Олег ПЕРЕПЕЛИЦЯ
підпис

Програму погоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми

_____ Наталія ПОПОВА
підпис

Програму погоджено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол № 10 від 19 червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії філософського факультету

_____ Сергій ГОЛІКОВ
підпис

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Філософська пропедевтика” складена відповідно до освітньо-професійних програм «Філософія», «Європейські студії» підготовки перший (бакалаврський) рівень вищої освіти спеціальності 033 Філософія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення майбутніх фахівців з засадами філософування, ключовими філософськими проблемами і концепціями, поглиблене вивчення основних напрямків розвитку філософії

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

Формування загальних і фахових компетентностей:

- здатність безперервно вчитися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність оперувати філософською термінологією для розв’язання професійних завдань;
- ознайомлення студентів з найбільш гострими й актуальними проблемами та основними принципами філософського мислення;
- формування у студентів цілісного бачення розвитку філософії

1.3. Кількість кредитів 5

1.4. Загальна кількість годин 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	10 год.
Самостійна робота	
86 год.	128 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

демонструвати знання основних філософських концепцій, базових категорій, понять філософії, розуміючи розмаїття та специфіку філософських дисциплін, застосовуючи загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності;

мати спроможність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, бути готовим до безперервного та актуального навчання;

розуміти характер та знати основні напрямки вирішення філософських проблем, їх зв'язок з сучасністю та вплив на інтелектуальний розвиток суспільства; знати сучасні підходи до аналізу філософських питань, умови виникнення, зміст та трансформацію основних філософських концептів та концепцій;

вміти орієнтуватись в основних філософських проблемах і течіях, вести філософський діалог, висловлювати аргументовані судження щодо філософських проблем, читати, аналізувати й коментувати філософські тексти.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Само(не)визначеність філософії

Тема 1. Що таке філософія? Вступ до філософії

Мета і завдання курсу. Філософія і життя. Чи може філософія навчити жити? Мистецтво жити і мудрість. Філософська пропедевтика в двох її значеннях. Παιδεία і ідеал Просвітництва. Філософія і суб'єктивність. Давньогрецька етимологія «філософії». Філософія як любов до мудрості. Філософія як вчене незнання. Філософія як рід любові. Філософський ерос. «Бенкет» Платона. Багатогранність "софійної" мудрості.

Тема 2. Філософія і / чи філософії?

Чи має право на існування більше, ніж одна філософія? Філософія і мислення, філософія і історія. Г.В.Ф. Гегель про єдність історичного різноманіття філософій. Філософія як історія (філософії). Особистісне співфілософування як діалог. Філософське авторство. Чи можлива «вічна філософія» (philosophia perennis)?

Тема 3. Філософія як проблема для самої себе

Проблема визначення філософії. Філософія як проблематизація життєвого досвіду людини. Філософія як проблематизація тут-буття. Філософствування як запитування людини про саму себе. Своєрідність філософських проблем. Абсолютність філософії. Чи є філософські проблеми вічними?

Розділ 2. Умови і проблема виникнення філософії

Тема 4. Проблема виникнення філософії: різноманіття підходів.

Міф і його істина. Від «міфу» до «логосу». Просвітницький та романтичний погляди на взаємовідношення філософії і міфу. Вільний час і виникнення філософії. «Осьовий час», «осьові цивілізації» і виникнення філософії. Діалектика «відкритості» - «закритості» і виникнення філософії (А. Бергсон). Концепція «відкритого суспільства» і критика історизму (К. Поппер). Гра і вільний час. Ігрова природа культури і виникнення філософії.

Тема 5. Виникнення давньогрецької філософії.

Соціокультурний ґрунт виникнення давньогрецької філософії. Чи є давньогрецька культура загальною парадигмою культури взагалі? Духовна раціональність і «турбота про самого себе». Агон і вільна індивідуальність. Давньогрецька прафілософія. Діонісійсько-орфічні містерії і виникнення філософії.

Тема 6. Підстави/умови філософії

Різноманіття підстав філософії. Багатоманітність соціокультурних світів. Типологія людської індивідуальності. Філософія і екзистенція. Екзистенційні підстави філософії. Істина, її об'єктивність і екзистенціальність. Філософська істинність.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п		інд	с.р		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Само(не)визначеність філософії												
1. Що таке філософія? Вступ до філософії	27	6	6			15	27	1	1			25
2. Філософія і / чи філософії?	24	5	5			14	24	2	1			21
3. Філософія як проблема для самої себе	24	5	5			14	24	1	1			22
Разом за розділом 1	75	16	16			43	75	7	4			68
Розділ 2. Основні концепції і школи неklasичної філософії												
4. Проблема виникнення філософії: різноманіття підходів	27	6	6			15	27	1	1			25
5. Виникнення давньогрецької філософії	27	6	6			15	27	1	1			25
6. Підстави/умови філософії	21	4	4			13	21		1			20
Разом за розділом 2	75	16	16			43	75	5	6			43
Усього годин	150	32	32			86	150	12	10			128

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	1. Що таке філософія? Вступ до філософії	6
2	2. Філософія і / чи філософії?	5
3	3. Філософія як проблема для самої себе	5
4	4. Проблема виникнення філософії: різноманіття підходів	6
5	5. Виникнення давньогрецької філософії	6
6	6. Підстави/умови філософії	4
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготовка до семінарських занять, опрацювання літератури Підготовка тез та виступів з доповіддю	31
2	Підготовка відповідей на контрольні питання	15
3	Підготовка контрольної роботи	25
	Підготовка до іспиту	15
	Разом	86

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Метод проблемного викладу, евристичний, дослідницький, дискусійний.

8. Методи контролю

Поточний контроль

- Оцінювання ступеню активності студентів та якості їх виступів та коментарів при проведенні дискусій на семінарських заняттях.
- Оцінювання творчих індивідуальних завдань (контрольних робіт)
- Оцінювання письмових відповідей на теоретичні питання проблемного характеру (контрольна робота, словник).

Підсумковий контроль (екзамен)

Перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

8. Схема нарахування балів та критерії оцінювання навчальних досягнень

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Екзамен (залікова робота)	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Індивідуальне завдання	Разом		
20	20	20	60	40	100

Участь в семінарських заняттях передбачає виступи з доповідями, аргументованими коментарями щодо проблем, що обговорюються на семінарі, і передбачає можливість отримати до 5 балів за семінар. Критерії отримання високої оцінки наступні:

- знання та використання філософських джерел;
- повнота відповіді;
- творчий характер аналізу й узагальнення проблем, представлених в джерелі;
- навички лаконічного, чіткого, логічного, послідовного та грамотного викладу матеріалу, формулювання власних висновків;
- уміння вести полеміку з теоретичних і практичних питань, уміння проілюструвати теоретичні положення відповідними прикладами.

Індивідуальна робота передбачає написання контрольної роботи, яка оцінюється до 20 балів за такими критеріями:

- актуальність обраної теми, чіткість постановки проблеми (2 б.);
- відповідність темі і вичерпність обраної літератури, яка складається з першоджерел і сучасних критичних праць, статей (2 б.);
- логічна побудова, чіткі структура та зміст (2 б.);
- репрезентативність плану, метою якого є логічне розкриття вибраної теми (2 б.);
- наявність таких структурних складових, як назва, що репрезентує обрану проблему, план, вступ, висновок, список літератури (2 б.);
- аргументовано прописана актуальність проблеми, сформульовані мета й завдання (2 б.);
- послідовність розкриття теми (2 б.);
- крім аналізу першоджерел та відповідної літератури, представлено власне розуміння щодо поставлених питань (2 б.);
- є цитування/посилання на відповідну літературу (2 б.);
- наявні власні висновки, які відповідають поставленим у вступі меті та завданням (2 б.);
- відповідність формальним вимогам до оформлення та обсягу роботи (2 б.).

Примітка: не припустимим є академічне шахрайство.

Екзаменаційний білет складається з трьох питань, кожне оцінюється за наступною системою балів, після чого вираховується середнє арифметичне:

34-40 балів	студент продемонстрував глибоке знання змісту екзаменаційного питання, провів глибокий філософський аналіз означеної проблеми; глибоко і всебічно висвітлені знання основних положень філософських першоджерел та рекомендованої літератури; відповідь повністю репрезентує певну філософську проблему; відповідь побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків; відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми, критичний їх аналіз; відповідь демонструє високий рівень засвоєння навчального матеріалу
29-33 балів	студент продемонстрував знання змісту екзаменаційного питання, аргументовано виклав означену проблему; відповідь в цілому репрезентує певну філософську проблему; здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики; відповідь побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не обґрунтовані; відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми без власного аналізу
21-28 балів	студент продемонстрував певне знання змісту екзаменаційного питання, виклавши основні положення означеної проблеми; висвітлені знання є фрагментарними; аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики відсутній; відповідь є недостатньо послідовною, та логічною; власні висновки відсутні
10-20 балів	студент продемонстрував уявлення з екзаменаційного питання; відсутній аналіз означеної проблематики; відповідь є фрагментарною, висновки і узагальнення відсутні, або не відповідають змісту питання
1-9 балів	відповідь часткова; відсутній аналіз означеної проблематики; висновки відсутні або не відповідні.
0 балів	відповідь відсутня, або не відповідає змісту питання

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	
90 – 100	відмінно	
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	

9. Рекомендована література

Основна література

Адо А. Що таке антична філософія? – Київ: Новий Акрополь, 2014.

Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том перший. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2009.

Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том другий. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2011.

Платон. Бенкет. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2018.

Платон. Держава. Книга сьома. – К.: Основи, 2000.

Декарт Р. Міркування про метод // <https://www.management.com.ua/vision/vis017.html>

Кант І. Відповідь на питання «Що таке Просвітництво? / Пер. з нім. І. Іващенко // <https://blog.wordlix.com/vidpovid-na-pitannia-shcho-takie->

Ортега-і-Гасет Х. Чиста філософія (Додаток до моїх нотаток про Канта) // Ортега-і-Гасет, Х. Вибрані твори. К.: Основи, 1994. С.: 227-237.

Гегель Г.В.Ф. Хто мислить абстрактно? / Пер. з нім. І. Іващенко// Sententiae. 2020. Volume XXXIX, Issue 2.

Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія. К.: Дух і Літера, 2018.

Допоміжна література

1. Арістотель. Метафізика. Харків: Фоліо, 2020.

2. Апель К. О. Дискурс і відповідальність : проблема переходу до постконвенціональної моралі / Карл-Отто Апель ; [пер. з нім. В. Купліна]. Київ : Дух і літера, 2009

3. Бадью А. Про зв'язок філософії та політики // Бадью А. Століття. Львів: Кальварія; Київ: Ніка-Центр, 2014. С. 245-279.

4. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії: наук. посібник. К. : інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017.

5. Борхерс Д. Аналіз, застосування, освіта: чи личитимуть університетській філософії аналітичні окуляри // Філософська думка, 2010, № 2. С. 84-87.

6. Вейн П. Чи вірили греки у свої міфи? Львів, 2003.

7. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Том 1: Герменевтика I: Основи філософ. герменевтики. Київ: Юніверс, 2000.

8. Гордер Ю. Світ Софії. Роман про історію філософії. Львів, 1997

9. Гуссерль Е. Криза європейського людства і філософія // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. Київ: Ваклер, 1996. С. 62-94.

10. Карась А. Ф. Мітологія як горизонт розуміння та її естетичне і соціально-політичне проявлення // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. ЛНУ імені Івана Франка. Випуск 22. 2019. С. 14-33. DOI <https://doi.org/10.30970/2078-6999-2019-22-2>; https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/22_2019.pdf

11. Леві-Строс Клод. Структурна антропологія. К., 1997. Розд. 11. Структура міфів. С.195-220.

12. Перепелиця О.М. Мнемотехніки болю: між стражданням і насолодою // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії». 2018. Вип. 59. С. 16–25.

13. Перепелиця О.М., Шильман М.Є. (Не)можливість віддержавлення філософії // Україна модерна. 2019. № 26. Справа філософії у сучасній Україні.

14. Пінкер Ст. Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки і прогресу. К.: Наш формат, 2019.

15. Рассел Б. Історія західної філософії. К., 1995 (ч. 1). С. 5-74.

16. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. Хрестоматія. Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2009.

17. Філософія: Світ людини. Курс лекцій: Навч. посібник / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов та ін. К.: Либідь, 2004.

18. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) Навч. посіб. 2-ге вид., стер. Рекомендовано МОН / За ред. Л.В. Губерського. К., 2009.

19. Фуко М. Хто такий філософ? / пер. П. Бартусяк // https://kontur.media/m_foucault_bartusiak/

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <https://chtyvo.org.ua/>
2. Навчальні програми кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада: http://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/tpf_program.html
3. Сайт журналу «Філософська думка»: <http://journal.philosophy.ua/news>

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Під час семінарського заняття студенти беруть участь в обговоренні запропонованих питань. Оцінюється (до 5 балів) як виступи с доповіддю, так і активність у дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію, критично переосмислювати опрацьований матеріал. Семінарські заняття передбачають опрацювання і обговорення визначених текстів.

Тема 1. Що таке філософія? Вступ до філософії

1. Платон. Бенкет. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2018. (Композиція, мета і зміст діалогу Платона «Бенкет». Від міфу й звичаєвості до філософії й винятковості. Ерот, філософія і образ філософа).
2. Платон. Держава. Книга сьома. – К.: Основи, 2000. (Міф про печеру, його зміст і специфіка філософії. Пайдея, політичний, епістемологічний зміст.).

Тема 2. Філософія і / чи філософії?

1. Ясперс К. Психологія світоглядів. К.: Юніверс, 2009. С. 190-202. (Типи філософського мислення).
2. Декарт Р. Міркування про метод // <https://www.management.com.ua/vision/vis017.html> (Шляхи філософського пізнання світу).
3. Яковенко Б. Що таке філософія? // Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 28-33. (Філософія: історичність і системність)
4. Борхерс Д. Аналіз, застосування, освіта: чи личитимуть університетській філософії аналітичні окуляри // Філософська думка, 2010, № 2. С. 84-87. (Професійна і/чи дилетантська філософія).

Тема 3. Філософія як проблема для самої себе

1. Кант І. Відповідь на питання «Що таке Просвітництво? / Пер. з нім. І. Іващенко // <https://blog.wordlix.com/vidpovid-na-pitannia-shcho-takie->. (Філософія і людська зрілість. Розум і мислення)
2. Фуко М. Хто такий філософ? / пер. П. Бартусяк // https://kontur.media/m_foucault_bartusiak/ ((Не)визначеність філософа / філософії)

Тема 4. Проблема виникнення філософії: різноманіття підходів

1. Вейн Поль. Чи вірили греки у свої міфи? Львів, 2003. (Між культурою та вірою в істину треба робити вибір).

Тема 5. Виникнення давньогрецької філософії

1. Адо П. Що таке антична філософія? / Переклад з франц. С.Л. Йосипенка. К: Новий Акрополь, 2014. С. 9-53, 225-260. (Духовні вправи і специфіка філософії Античності)

Тема 6. Підстави/умови філософії

1. Гегель Г.В.Ф. Хто мислить абстрактно? / Пер. з нім. І. Іващенко// Sententiae. 2020. Volume XXXIX, Issue 2.
2. Ясперс К. Техніки мислення // Філософська думка, 2005, №2. С. 95-103.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

З'ясувати і опрацювати на матеріалі філософських словників (енциклопедій) і навчальних посібників:

- предмет і призначення наступних дисциплін:

• метафізика	• логика
• діалектика	• онтологія
• етика	• онтика
• естетика	• гносеологія
• софістика	• епістемологія
• риторика	• герменевтика
• теологія	• аксиологія
• телеологія	• праксеологія

- сутність і основні характеристики наступних напрямків:

• монізм	• сенсуалізм
• плюралізм	• емпіризм
• дуалізм	• номіналізм
• матеріалізм	• реалізм
• ідеалізм	• соліпсизм
• скептицизм	• раціоналізм
• релятивізм	• романтизм
• агностицизм	• фаталізм

Підготувати письмову контрольну роботу за однією з наступних тем:

1. Особистісний сенс філософствування.
2. Чи може філософія навчити жити?
3. Особистість філософа.
4. Образ філософа у різних культурах (варіант: «Образ філософа у західній і східній культурах»).
5. Міфологія «після» філософії.
6. Філософський спосіб життя.
7. Філософський ерос.
8. «Пізнай самого себе!» І «Подбай про себе!»
9. Чим пояснюється різноманіття форм філософії?
10. Філософія як квінтесенція культури.
11. Чи існує і чи можлива справжня філософія?
12. Чи сумісні філософія і релігія?
13. Філософія в мистецтві (варіанти: «Філософія в художній літературі», «Філософія і музика», «Філософія в кіно» і т.п.)
14. Чи є філософія наукою? (Варіант: «Чи може і чи повинна філософія стати наукою?»).
15. Філософ і влада.
16. Філософ і государ (правитель).
17. Зразки незалежності філософа.
18. Філософ і час.

19. Філософ і "натовп".
20. Сприятливо чи наш час для філософії?
21. Геній і лиходійство (демонізм) в філософії?
22. Геніальність і божевілья в філософії.
23. Слава філософа.
24. Смерть і безсмертя філософа.
25. Хто і чому не любить філософію (і філософів)?
26. Філософія і революція.
27. Філософія і повсякденне життя (варіант: «Чи можна прожити без філософії?»)
28. Мова філософії.
29. Чи має філософія національність?
30. Істина і правда.
31. Діалог в філософії.
32. Конфліктність філософської комунікації.
33. Філософія - чоловіче (не жіноче) заняття? (Варіант: «Чому серед великих філософів" майже "не було жінок?»)
34. Філософія і трагічність людського буття.
35. Філософська школа: відношення між засновником і його послідовниками.
36. Філософія і Просвітництво.
37. Просвітництво і його доля.
38. Чи має філософія майбутнє?

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Рекомендації та вимоги щодо написання контрольних робіт

Студенти обирають тему зі списку запропонованих тем. Після визначення теми необхідно підібрати відповідну літературу, яка складається з першоджерел і критичних праць, статей. Роботу необхідно здати для перевірки викладачеві або на кафедрі теоретичної і практичної філософії в установлений термін (не пізніше ніж за 10 діб до початку сесії).

Структура та зміст. Необхідно скласти план написання роботи, основною метою якого є логічне розкриття вибраної теми. У структурному відношенні робота повинна мати наступні складові:

- 1) титульну сторінку;
- 2) план;
- 3) вступ;
- 4) основну частину;
- 5) висновок;
- 6) список літератури.

У вступі треба визначити актуальність проблеми, сформулювати мету й завдання. В основній частині мають бути виділені пункти (параграфи), за якими послідовно розкривається тема. Крім аналізу першоджерел та відповідної літератури слід вказати також своє власне розуміння щодо поставлених питань. В тексті є обов'язковим посилання на відповідну літературу, яке здійснюється наступним чином: після цитати чи загального посилання до авторської думки слід в квадратних дужках встановити джерело цитування. Наприклад: [1, С. 45], де «1» – це порядковий номер джерела в списку використаної літератури, а «45» – відповідна сторінка в цьому джерелі. У заключній частині слід підсумувати результати та вказати на висновки даної роботи, які повинні відповідати поставленим у вступі меті та завданням.

Оформлення та обсяг. Обсяг реферату повинен складати до 0,5 друк. аркуш (5-8 сторінок), надрукований 14 кеглем з полуторним інтервалом. Сторінки мають бути пронумеровані та скріплені.

Критерії оцінювання:

Участь в семінарських заняттях передбачає виступи з доповідями, аргументованими коментарями щодо проблем, що обговорюються на семінарі, і передбачає можливість отримати до 5 балів за семінар. Критерії отримання високої оцінки наступні:

- знання та використання філософських джерел;
- повнота відповіді;
- творчий характер аналізу й узагальнення проблем, представлених в джерелі;
- навички лаконічного, чіткого, логічного, послідовного та грамотного викладу матеріалу, формулювання власних висновків;
- уміння вести полеміку з теоретичних і практичних питань, уміння проілюструвати теоретичні положення відповідними прикладами.

Індивідуальна робота передбачає написання контрольної роботи, яка оцінюється до 20 балів за такими критеріями:

- актуальність обраної теми, чіткість постановки проблеми (2 б.);
- відповідність темі і вичерпність обраної літератури, яка складається з першоджерел і сучасних критичних праць, статей (2 б.);
- логічна побудова, чіткі структура та зміст (2 б.);

- репрезентативність плану, метою якого є логічне розкриття вибраної теми (2 б.);
- наявність таких структурних складових, як назва, що репрезентує обрану проблему, план, вступ, висновок, список літератури (2 б.);
- аргументовано прописана актуальність проблеми, сформульовані мета й завдання (2 б.);
- послідовність розкриття теми (2 б.);
- крім аналізу першоджерел та відповідної літератури, представлено власне розуміння щодо поставлених питань (2 б.);
- є цитування/посилання на відповідну літературу (2 б.);
- наявні власні висновки, які відповідають поставленим у вступі меті та завданням (2 б.);
- відповідність формальним вимогам до оформлення та обсягу роботи (2 б.).

Примітка: не припустимим є академічне шахрайство.

Екзаменаційний білет (залікове завдання) складається з трьох питань, кожне оцінюється за наступною системою балів, після чого вираховується середнє арифметичне:

34-40 балів	студент продемонстрував глибоке знання змісту екзаменаційного питання, провів глибокий філософський аналіз означеної проблеми; глибоко і всебічно висвітлені знання основних положень філософських першоджерел та рекомендованої літератури; відповідь повністю репрезентує певну філософську проблему; відповідь побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків; відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми, критичний їх аналіз; відповідь демонструє високий рівень засвоєння навчального матеріалу
29-33 балів	студент продемонстрував знання змісту екзаменаційного питання, аргументовано виклав означену проблему; відповідь в цілому репрезентує певну філософську проблему; здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики; відповідь побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не обґрунтовані; відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми без власного аналізу
21-28 балів	студент продемонстрував певне знання змісту екзаменаційного питання, виклавши основні положення означеної проблеми; висвітлені знання є фрагментарними; аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики відсутній; відповідь є недостатньо послідовною, та логічною; власні висновки відсутні
10-20 балів	студент продемонстрував уявлення з екзаменаційного питання; відсутній аналіз означеної проблематики; відповідь є фрагментарною, висновки і узагальнення відсутні, або не відповідають змісту питання
1-9 балів	відповідь часткова; відсутній аналіз означеної проблематики; висновки відсутні або не відповідні.
0 балів	відповідь відсутня, або не відповідає змісту питання

КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Чи може філософія навчити жити?
2. Філософська пропедевтика в двох її значеннях.
3. Паїдеїа і ідеал Просвітництва.
4. Давньогрецька етимологія «філософії».
5. Філософія як вчене незнання.
6. Філософія як рід любові.
7. Філософський ерос.
8. Багатогранність "софійної" мудрості.
9. Філософія і / чи філософії?
10. Чи має право на існування більше, ніж одна філософія?
11. Гегель про єдність історичного різноманіття філософій.
12. Особистісний співфілософування як діалог.
13. Чи можлива «вічна філософія» (philosophia perennis)?
14. Філософія як проблема для самої себе.
15. Філософія як проблематизація життєвого досвіду людини.
16. Філософствування як запитування людини про саму себе.
17. Своєрідність філософських проблем.
18. Чи є філософські проблеми вічними?
19. Проблема виникнення філософії: різноманіття підходів.
20. Міф і його істина.
21. Від «міфу» до «логосу».
22. Просвітницький та романтичний погляди на взаємовідношення філософії і міфу.
23. Вільний час і виникнення філософії.
24. «Осьовий час», «осьові цивілізації» і виникнення філософії.
25. Діалектика «відкритості» - «закритості» і виникнення філософії (А. Бергсон).
26. Концепція «відкритого суспільства» і критика історизму (К. Поппер).
27. Гра і вільний час.
28. Ігрова природа культури і виникнення філософії.
29. Соціокультурний ґрунт виникнення давньогрецької філософії.
30. Чи є давньогрецька культура загальної парадигмою культури взагалі?
31. Духовна раціональність і «турбота про самого себе».
32. Агон і вільна індивідуальність.
33. Давньогрецька Прафілософія.
34. Діонісійсько-орфічні містерії і виникнення філософії.
35. Різноманіття підстав філософії.
36. Типологія людської індивідуальності.
37. Екзистенційні підстави філософії.
38. Істина, її об'єктивність і екзистенціальності.